KAZANIE

Gdy pierwſza wiadomość przyſzła
O NOMINACII
J. W. X. WACŁAWA
HIERONIMA
Z BOGUSŁAWIC

SIERAKOWSKIEGO

Biſkupa Przemyślkiego.
na Arcy-Biſkupſtwo Lwowſkie
Miane w Archi-Katedrze Lwowſkiey, na Wotywie Publiczney
Przez X. Konſtantego Awedyka *Soc: JESU.*
Za rozkazem y nakladem.
J. W. ANTONIEGO

ROZWADOWSKIEGO

Kaſztelana Halickiego
do Druku
PODANE
Roku 1759. in Septemr.

W DRUKARNI
J. K. M. Colleg: Lwow: Soc: JESU

Na trzy HERBOWNE Trąby J. W. Kasztelana Halickiego

Tuba tuæ Famæ certò non sufficit una
Ut cunctis, magnæ, prædicet acta Domus.

Toż po polsku

Niedość na iedney trąbie, więc trzy, Fama wzięła,
By wszystkim ogłosiła Domu Twego dzieła.

II.

Quæ dignus fecit trino pro culmine Præsul,
Hæc tubâ triplici, fama necesse canat.

Toż po polsku

Trzykroć Biskupem (a) będąc co czynił dla Nieba?
By ogłosić; do tego aż trzech trąb potrzeba.

[a] J. W. X. Nominat Arcy-Biskup Lwowski w trzech Diecezyach, Inflanckiey, Kamienieckiey, Przemyślkiey, Infuły Biskupie zdobił.

J. W. Kaſztelanie Halicki, Dobrodzieiu moy.

TE honory, ktoreś niedawnemi dniami [a] *J. W.* Nominatowi Arcy Biſkupowi, czynił: wſpaniałe okazałości, na ktores za ...erwſym Nominacyi Jego ogłoſzeniem łożył: ... czci publiczne; do ktorych oświadczenia y dla innych Wodzem byłes: nie tylko ſą dowodem dobrego ku dobremu Paſterzowi ſerca, ale y wielu wyſokich doſkonałosci twoich ſą swiadkami. Z tego przywiązania, do tak wielkich godnosci y oſobliwſzych przymiotow Biſkupa, poznać łatwo y twoich cnot wyſokość. [b]

az Wyſo

[a] Die 23. Aug: 1759 celebrata Votiva (b) Omnis homo ſimili ſibi conjungitur *Eccl*i 13. & *Ariſt. l. 3 moral.* Similitudo prima amoris cauſa eſt. & *Proverb: Hebræ:* Omnis avis prope genus ſuum.

Wyſokaż to J. W. Panie, cnota! umieł innych ſzacować cnotę, y chciał aby od wſzyſtkich podobnie ważona była. Chwalebna! wſzelkie inſzych zasługi; słuszne w wſzelkich postępkach kroki, y u ſiebie ſzczerym poważał sercem, y innym ie podawał, zalecał, zachwalał. Kochał ſię w wielkich ludziach? wielkich to ludzi zacność.

W tym onegdayſzym świadczeniu honorow, Paſterzowi ſwoiemu, pokazałeś J. W. Kaſztelanie, iako dalekim ieſteś od powſzechney ſtanom wſzyſtkim zarazy, inwidii. [c] ktora na innych cnotę, ani patrzyć ani o iey chwale ſłyſzeć nie może, chyba z cięſzką przeciwności paſſyą. y gdy w sobie nic podobnego nie widzą, z gwałtownością im przychodzi uważać ię w innych. nie inaczey oni patrzą na zaſługi cudze, tylko iako na przymowkę gnuſności y podłości ſwoiey [d]

Ty J. W. Kaſztelanie, że doſyć maſz y załug w Oyczyźnie, y chwalebnych przymiotow w ſobie, y honorow. w ſwym Domu? przeto kochaz ſię y cieſzyſz gdy podobne doſkonałości

wi-

(c) Omnes labores & induſtrias hominum vidi patere invidiæ *Ecle.* 4. (d) Diſpares mores diſparia ſequuntur ſtudia, quorum diſſimilitudo diſſociat amicitias. *Cic: de amic:*

widziſz w inſzych. patrząc na nie, iako na ſwoich dzieł zwierciadła y obrazy; á patrząc, więcey ſię w dobrych ſwych umyſłach, pięknym ich przykładem umacniaſz, y pomnażaſz.

Domu twoiego rodowitość, z naypierwſzemi w Oyczyźnie Jmionami ſpowinowacona, doſyć ma z dawnosci ſwoiey, y z Oſob publicznemu dobru zaſłużonych á znakomitemi honorami iaśniejących zalecenia. Co iednak chotby nam dawnieyſze nie podały wieki, z iednego Ciebie J. W. Kaſztelanie, doſyć Domowi chwały, ktory ſwoich Antenatow ieżeli nie przewyżſzaſz, tedy zamykaż doſkonałości.

Te funkcye ktoreś w Rycerſkim ſtanie ſprawował chwalebnie: kilkanaſtokrotne Poſelſtwa na ktorych dawałeś zdania zbawiennie: Trybunały iak Radomſkie, tak Lubelſkie y Piotrkowſkie w ktorych utrzymywałeś ſprawiedliwość mocnie: były od Nayiaśnieyſzego Majeſtatu J. K. M. P. N. M. tak wzięte, że za rzecz ſprawiedliwą y powinną oſadził, Senatorſką godnością wielkie zaſługi Twoie zaſzczycić, z pewną dalſzych honorow nadzieią.

Była to znaczna pochwała Teodora Tyſzkiewicza Woiewody Kiiowſkiego (f) ktora mu

godny

(a) Duodecies Legatus ad Comitia (f) Potocki in centur. ex P. Nieſiecki.

godny Historyk daie: ale z niemałym Domu tego umartwieniem złączoną: Nullum alium reliquit hæredem præter solam famam, *że wielką po sobie sławę zostawił, ale żadnego Sukcessora. Już szczęśliwszym w tym punkcie iesteś J. W. Kasztelanie D. bo y sławę, na ktorą w nieśmiertelne wieki zasługuiesz, po naydłuższym życiu [iak zwyczaynie żyć ludziom* publico *potrzebnym, należy:]* zostawisz, *y godnych krwi y cnoty swey Sukcessorow. Ktorzy inż daią dowody swoiey do nayślicznieyszychdzieł sposobności. Jako to* W. JMC Pan Jgnacy Rozwadowski *Starosta Ostrowski Generał Maior buławy, Polney; Kawaler, w tym wieku! wielkich przymiotow y chwalebnych doskonałości da Bog, że krzywdę po zeszłych starszych Braciach swoich, nadgrodzi umartwionemu Domowi. Drugi Syn Twoy, Wielmożny Kasztelanic Halicki* [g] *piękne o sobie nadzieie w dalszym ugruntuie wieku y wskutku pokaże, czego się po tak przykładney młodości spodziewać należy. Wielmożna* Łuszczewska *Starościna Zydaczewska, wdzięcznych cnot Pani, Corka Twoia, ktora wielką pobożnost z rowną przy-*

iemno-

iemnością, śliczne cnoty z pięknemi natury przymiotami połączyła. Wyſoką ieſt Domu ozdobą, niemałym y ſercá Oycowſkiego ukontentowaniem: Z tym ſię złączywſzy Domem ktory y pierwſzemi w Oyczyźnie ludzmi, y z pokrewnionych naywyżſzych w Polszcze Imion zaſzczytami ozdobiony.

Twoichto J. W. Panie pociech ubłogoſławienie, że procz wziętości, ktorą maſz w Senacie y u Naywyżſzych Miniſtrow Kroleſtwa, Patrzyſz na sliczne domu Twego ſzczepy. Wſzyſtko to owoce tey cnoty ktore iako ſam kochaſz, tak w innych ię ſzacuieſz, y do publicznego chwalenia pobożności ich; nas prowadziſz y zachęcaſz.

To prawda że nigdybym ia nie śmiał niegodney pracy robotę, na publiczne wyſtawiać oko, gdyby mię y mocne rozkazy Twoie nieprzynagliły do tego, y oſobna obligacya dobroczynnemu na Zakon moy Paſterzowi powinna; nie dodała śmiałości, ile, że J. Wgo Nominata tylu cnot Biſkupa, y dla niezmierzonych Jego zasług chwalić łatwa, y dla Fundatorſkich łaſk powinna, y dla miłych á pięknych przymiotow wdzięczna.

Rozkazom więc Twoim J. W. Kaſztela-

nie

nie Dobrodzieia moy, zadosyt czynię, ale, ktory Autorem publiczngo wydania tego byłeś? znayduiących się [w nagłey robocie]niedoskonałosci, bądź obroncą.

Jaśnie Wielm: Pana y Dobrodzieia.

Nayniegodnieyszy Sługa
Konstantyn Awedyk Soc: JESU.

Certe videtis, quem elegerit Dominus, quoniam non est Similis illi, & dixit populus vivat Rex. 1. *Reg.* 10.

Prawdziwie widzicie kogo Pan obrał, ponieważ niemasz mu podobnego y zawołał lud niech żyie Krol.

Słowa Samuela proroka, przy nominacyi Saula na rządy Jzraelskie.

TAkto potrzebna, żebyśmy prosili BOGA, áby on Sam rozsądne Urzędniki, doskonałe przełożone, dobre Pasterze obierał y dawał; ktorzyby nami rządzili mądrze, upatrywali naszego dobra pilnie, opatrowali potrzeby skutecznie: tak rzecz powinna y sprawiedliwa, odebrawszy takich przymiotow y doskonałości rządcow, dziękować za nie BOGU, oświadczać wdzięczność, że takich od siebie namieśnikow zsyła y prowiduie, Wrzeczy samey, mo-

wię to *Słuchacze godni*, 1. Potrzeba ieſt o dobre Paſterze BOGA prośić. 2. Sprawiedliwa, za odebranie takowych, dziękować.

I. *Potrzeba prośić*. 1. Gdyż BOG Sam ieſt, od ktorego pochodzą te wſzyſtkie urzędy ktoremi ſię zaſzczycacie, zwierzchności ktore was nad innych wynoſzą, honory ktore chwalebnemi u świata czynią(a) *Non eſt enim poteſtas niſi à Deo, quæ autem ſunt? à Deo ordinatæ ſunt*, nauka ieſt Apoſtoła, ze ktorekolwiek władze ſą?, od BOGA zrządzone ſą y indziey uczy (b) *Zaden honoru niebierze chyba powołany od BOGA, iak Aaron.* Zwłazcza gdy zurzędem zgadza ſię życie y z wyſoką funkcią wyſokie cnoty ta bowiem ieſt ſprawiedliwość [Auguſtyn S. mowi) *Zeby ktorzy nas przewyżſzaią władzą? przewyżſzali y cnotą; ktorzy przechodzą innych doſtoynością? przechodzili y doſkonałością.* (c) *Hæc Sola juſtitia eſt,*

(*a*) *ad Rom.* 13. [*b*) *ad Hebr* 5. *nec quiſquam ſumit ſibi honorem, niſi vocatus à Deo, tanquam Aaron.* & Prov. 8. *Per me Reges regnant, & legum conditores juſta decernunt, per me Principes imperant, & potentes decernunt juſtitiam.* (*c*) *Aug. in Gen:*

est, ut qui excellunt potestate excellant probitate: & præsint omnino perfectione, qui præsunt dominatione. Jnny z Swiętych ſądzi, to bydz nie małym wyſtępkiem, bydz nad innych wyżſzemi, a niebydz nad nich lepſzemi. (d) *Vitium in Episcopo est, non quàm optimum esse.* Znak to zrządzenia, ſamego BOGA, gdy ſię z urzędem zgadza cnota. Ducha S, ſprawa, widzieć ſię w tym daie, gdy ſię przełożeni Kościołow tak rządzą: bo wtedy pokazuią, że prawdziwie od niego ſą poſtanowionemi, iako Paweł S. naucza (e) *Spiritus S. posuit Episcopos regere Ecclesiam. Duch S. postanowił Biskupy, aby Kościołem rządzili.*

II. Jeżeli w innych okolicznościach publicznego dobra, w potrzebach powſzechnych, zwykliśmy do BOGA przez modlitwy uciekać ſię? dopieroż w tych, gdzie uſzczęśliwienie wſzyſtkich, Chrześciańſkich obyczaiow doſkonałość, zupełne praw tak politycznych iako Boſkich zachowanie, zależy. Zaś z kąd inąd upewnieni ieſteśmy, żeto wſzyſtko zapewne

[d] *Greg. nazian in apol.* (e) *Act. 20.* (f) *2. Machab. 3.*

od dobrych Przełożonych zależy. Wszakże tak w Xięgach Machabeyskich czytamy, [f] dla pobozności Biskupa Oniasza, wszyscy w wszystko ubłogosławieni byli. Y miasto w ślicznym pokoiu, Obywatele w piekney z sobą zostawali zgodzie, y całość praw wyśmienicie, zachowana była, y mieysce owe miało estymacią y chwałę u wszystkich, y Kościołowi na Swiętych Skarbach niezbywało: *Propter Oniæ Pontificis pietatem cum S. Civitas habitaretur in pace, leges etiam optime custodirentur, fiebat, ut & ipsi Reges & Principes locum Summo honore ducerent, & Templum maximis muneribus illustrarent: Dla Oniasza Biskupa pobożności, kiedy w Swiętym Mieście Obywatele mieszkali w pokoiu, prawa także iak naylepiey strzeżone były? było to, ze Sami Krolowie y Xiążęta mieysce one w naywiększey czci mieli, y Kościoł wielkiemi darami bogacili.* Wielesz to! wiele! Miastom prowinciom, praw całości, Kościołom, na poboznych, Biskupach należy,

III. Architekci przemysł swey sztuki na to wysilaią, a żeby fundamenta tey struktury o ktorey myślą, iak naylepiey

zało-

założyli. Coż to są czcigodni Biskupi w Kościołach swoich? ieżeli nie ich fundamentami, na ktorych się ta Swięta struktura zasadza. W tym kształcie Kościoł Chrystusow widział Jan S. Apostoł, takgo opisuiąc: (g) *Mur Miasta tego, miał fundamentow dwanaście, a na nich 12. Jmion, dwunastu Apostołow.* Twoie to Swięte Miasto Panie nasz, Twoy to Kościoł Kapłanie naywyższy, ty budownikiem tak dziwney struktury: Ciebie więc upraszać winniśmy, zebyś ty sam iako naylepsze fundamenta zakładał: *Fundamenta* 12. *in quibus nomina* 12. *Apostolorum.*

IV. Podzcie przez Pisma, y pisma przykłady y przykłady; wszędzie obaczycie że nim do nominacyi, sobie potrzebnych zwierzchności przychodzili, naypierwey się przez publiczne modlitwy o te do BOGA odzywali. Tak, po śmierci Jozuego, lud wszystek padł na modlitwę, pytaiąc BOGA. *Kto prowadzić nas y wodzem na Woynę będzie?* (h) *Post mortem Josue, oravit populus, quis ascendet ante nos, & quis dux erit.* Tak prorok Samuel kiedy po niewdzię-

(g) *Apoc.* 21. [h] *Judic.* 1.

wdzięcznym korony Saulu, Dawida miał maścić na Krolestwo, naypierwey publiczną ofiarę czynił [i] [*Ad immolandum Domino veni* y całę familią wprzod poświęcił *Sanctificavit ergo Isai, & filios ejus & vocavit eos ad Sacrificium*, Tak naypierwsi w Kościele Chrystusowym Biskupi, Apostołowie, niżeli do nominowania Macieia na Biskupstwo przystąpili w te słowa modlili się BOGU, [k] *Ty Panie, ktory wiesz serca wszystkich, pokaż kogoś obrał aby wziął mieysce urzędu tego, y Apostolstwa.* A nawet sam naywyższy Pan, niepierwey niektorych uczniow Apostołami nominował [l] (*Quos & Apostolos nominavit*) aż na gorę wstąpiwszy, przedłużoną modlitwę uczynił. Y to to było, czego chciał po uczniach swoich, ucząc ie [m] *Proście Pana żniwa, aby posłał robotniki na żniwo swoie.* Ktorzyby umieli y role serc ludzkich przyprawiać, y pożytki gromadzić do gumien iego, o ktorym Zbawiciel mowi, *Pater meus agricola est.*

V. Tak to my w tych okolicznościach czynić winniśmy, iako ieden z Macha- bey-

[i] 1. *Reg.* 16. (*k*) *Act.* 1. (*l*) *Luc.* 6. (*m*) *Math.* 9.

beyskich wodzow nalegał do BOGA mowiąc. *Nunc Dominator Cælorum, mitte Angelum tuum bonum ante nos* [n] *Teraz Rząd co niebios, ześzliy Anioła twego dobrego przed nami.* Wszak wiemy że Pismo Biskupow Aniołami zowie *Septem Ecclesiarum Angeli sunt: Scribe Angelo Ephesi, Angelo Smyrnæ* [o] *Siedmiu Kościołow Aniołami są (Słowa Boskie do Jana S. Apostoła) Pisz do Anioła Efesyyskiego, do Anioła Smirny.* Y Grzegorz S. mowi: *Quid Episcopi? nisi Angeli inter homines. A co są Biskupi? tylko Aniołowie między ludźmi.* Potrzeba więc mocno BOGA prosić, żeby dobrych Aniołow nam zsyłał; ktorzyby nas iak Tobiaszow strzegli, prowadzili, zbawiennym obdarzali światłem, y wszelkiemi opatrywali dobrami. [p]

II. *Dopieroß słuszna y sprawiedliwa dziękować dobroci y zrządzeniu BOGA,* gdy nas dobremi Aniołami opatrzy, &c. Y iuż my w tym szczęśliwi, bo cieszemy się

tym

(n) 2. *Math.* 15. (o) *Apoc.* 2. (p) *Quid dignum poterit esse beneficiis ejus? me duxit & reduxit, demonium ipse compescuit te fecit videre lumen Cæli, & omnibus bonis per eum repleti sumus.* Tob. 12.

tym Biſkupem, ktory wyſokiey doſkonałości dał dowody, w trzech rozdzielnych katedrach. Jnflanckiey ktorą naypierwey, kamienieckiey ktorą potym zdobił, Przemyſkiey ktorą teraz zaſzczyca. Oſieroconego Kościoła tego umartwienie, po zabranym mu miłych przymiotow, y ślicznych cnot Paſterżu, J.O. X.Ciu prymaſie terazneyſzym [a] nadgradza BOG takowym ſukceſſorem. *Certe videtis quem elegerit Dominus*, Alboſz niewidzicie, kogo to BOG na wakuiące doſtoieńſtwo wybrał, iako podobnego mu ledwie znaydzieſz: *quoniam non eſt ſimilis illi.* Niepodobna niechwalić Swiętą y ſprawiedliwą mysl waſzą, że te publiczne dzięki zanoſicie BOGU, że oznaczácie powſzechną radość, y pełnym ukontentowania ſercem wyrażacie wdzięczność nayiaśnienſzemu Maieſtatowi J. K. MCi. P. N. M. *dixit populus vivat Rex.* Zawołał lud niech żyie Krol, ktory na Katedrę tę po Prymacialney naypierwſzego, tego nominował [q) *Qui erat nominatus in omnibus gentibus per circuitum.* Ktory pięknym

(q) 2. *Reg.* 14.

knym życia przykładem, cnot osobliwością wszędzie zachwalony.

Te dobrowolnie umowione nabożeństwo gdy ia uważam, sprawiedliwością przymuszony iestem, przyznać że z miar wszystkich iest chwalebne, a nieraz chwalebne, bo troiaką w sobie zawiera chwałę, Chwałę samego BOGA. Chwałę J. W. Nominata, y samych was chwałę. Y ten to iest cały podział kazania moiego, ta troiaka chwała publicznego ich nabożeństwa na tym mieyscu, o ktorym tak mowię, iako u siebie sądzę że:

Propozycia, Te publiczne nabożeństwo, iest chwalebne dla BOGA. *to Część* 1. Jest chwalebne dla J. W. Nominata. *to Część* 2. Jest chwalebne dla was Samych tu zgromadzonych. *to Część* 3. Ad M. D. G.

Cześć I.

Międzу wszystkiemi cnotami, ktore moralnemi zowiemy, to iest, ktore do obyczaiow doskonałych, y do uszczęśliwionego życia służą, naypierwsza iest Cnota, *Religii* to iest, Oświadczenia czci powinney BOGU, przez powierzchowne iakie znaki. Uczczenia, uszanowania pełne Jego

zwierz-

zwierzchności y władzy nad nami. Bez tego oświadczenia żadna niebyła wiara. Czyli to dobra, czy zła; czyli wiernych czyli niewiernych, heretykow czy pogan, dobrze albo zle wierzących. Każdy y naygrubszy narod według swoiey wiary, czci pewney, ofiarę oddawał BOGU, albo tym ktorych Bogami bydz mniemał. przeto ieden z mędrszych pogan napisał [r] *Facilius urbem sine sole quam regionem sine religione reperies. Łatwiey miasto bez słońca, niz kray bez religii znaydziesz.* Jako to widziemy z tey wieloroznośći y wielorakości ofiar, ktore poganie czynili swym Bogom. (b) Cnota religii, tak się do wszystkich innych cnot rozciąga, że we wszystkie inne cnoty wchodzi; albo powinna wchodzić, ieżeli chcemy, żeby te były zasługuiące przed Bogiem: ta, wszystkie sprawy nasze, rzemiesła, roboty, bądź

(r) *Plutar. in apopht* [b] *Primus Deorum cultus est credere Deos, dein Majestatem illis reddere suam, reddere bonitatem sine qua nulla est Majestas. Sen.* ep. 95. & Epictet enchirid. c. 38. *Religionis erga Deos, illud esse scito, rectas de iis habere opiniones. ut sentias & esse eos, & bene iusteq; administrare universa.*

bądź nayoboiętnieyſze, do wyſługi nieba ſpoſobi, y do rodzaiu wyśmienitey cnoty, (iako ieſt chwalenie BOGA) wynoſi. Y tegoć to uczył Narodow Doktor, mowiąc: *Czyli icie, czyli piiecie, czyli co innego czynicie, wſzyſtko na większą BOGA chwałę czyncie.* [s] Religia, zamyka w ſobie y owe naywyżſze Teologiczne cnoty, *Wiary Miłości, Nadziei*, ktore, oddániem czci BOGU powinney oświádczać ſię zdaie, ta bowiem ieſt iakieyſi nadziei znakiem, dokumentem wiary, oświadczeniem miłości. Do tey religii, prowadzą nas ſame naſze potrzeby, dopieroż władzy Boſkiey wyſokość y naywyżſza Jego nad nami zwierzchność. Piſmo też Swięte iaśnie uczy tego, mowiąc [t] *Daycie chwałę BOGU y indziey.* 1. *Reg. Dabitis Domino Deo Iſrael gloriam. &c.*

Atoż, *Słuchacze godni*, tey Religii cnotę czynicie teraz, gdy tym gromadnym nabożeńſtwem, oświadczacie BOGU dzięki, cześć winną naywyżſzey władzy Jego oddaiecie, że nieprzeſtaie dobremi Paſterzami opatrować trzody wiernych ſwoich.

(*s*) 1. *Corint.* 12. (*t*) 1. *Paral.* 16.

ich. To czyniemy dziſiay, co niegdyś lud Boſki, gdy po odnowieniu Jerozolimy y Kościoła, ofiary wprowadzał; *Steterunt duo chori laudantium in Domo, Magiſtratus & Sacerdotes, & lætati ſunt, Deus enim lætificaverat eos lætitia magna, Stanęły dwa chory chwalących B. w domu Bożym, y Magiſtrat y Kapłani, y cieſzyli ſię, BOG albowiem radością wielką uweſelił ie.* (u) To czyniemy, co Dawid gdy Arkę wprowadzał, w ktorey rozga Aarona, Znak Biſkupiey iego godności, zoſtawała. (w) *David & omnis populus ducebant arcam Domini, in jubilo & in clangore buccinæ. David y wſzyſtek lud wprowadzał arkę, w Spiewaniu y w odgłoſie trąb.* To czyniemy, co na pierwſzy ogłos nominacii Salomona na Kroleſtwo, czyniło poſpolſtwo: (a) *Aſcendit univerſa multitudo canentium tibiis, lætantium gaudio magno, & inſonuit terra à clamore eorum.* To na oſtatek czyniemy, co na wielu mieyſcach w Piſmie S. czytamy kiedy BOG ludowi ſwoiemu dawał Wodzow, Krolow, Biſkupow, dobru Jch publicznemu potrzebnych, natychmiaſt wſzel-

(u) 2. *Eſd.* 12. (w) 2. *Reg.* 6.

wszelkiemi radości znakami oddawali mu dzięki. Te dnia dzisieyszego od naypierwszego rana począwszy, armat y strzlb rycerskich odgłosy, te liczney na tylu mieyscach rozłożoney muzyki wdzięki, te Wieży nayryncypalnieyszey ozdoby, te do Kościoła tuteyszego zgromadzenie, a naywięcey ta Solenna nayświętsza ofiara, co iest? ieżeli nie z chwałą BOGA ktoremu dziękować za dobrego Pasterża zgromadziliśmy się.

Gdy Chrystusowi Pánu, pieniądz przyniesiono, spoyzrzawszy na obraz y spytawszy czyyby był, powiedział: *Reddite, quæ sunt Cæsaris Cæsari, & quæ Dei Deo. Odddaycie co iest Cesarskiego Cesarzowi, a co Boskiego BOGU*, Tey od Nauczyciela przepisaney regule czynicie dziś zadosyć. *nn.* Wiemy czy y to portret wspaniałości pełny, *Cuius est hæc imago*; patrzemy iak wdzięcznych przymiotow lineamenta; y czytamy, co prawdziwie pod nim napisano. (b) *Cernite Præsulei quænam sit gratia, vultus? si color ipse viri: corda oculosq; rapit.* Oddaiecie więc dzisiay co iest Pasterskiego Pa-

ste-

(x) 3. *Reg.* 1.

ſterzowi, Jego ſię tym czaſem wyobrâżeniem cieſząc, na widok dla ukontentowania wſzyſtkich wyſtawuiąc. Oddaiecie BOGU naypierwey, co ieſt Boſkiego, publiczne mu zanoſząc dzięki. Y błogoſławiąc Imie Jego nayświętſze, mowiemy owemi piſma S. słowy. [y] *Benedictus Dominus hodie, qui dedit Sapientiſſimum, Super populum hunc plurimum.*

Jakoż niepodobna nieprzyznać, aby to niebyło dziełem twoim BOZE! y ſamego twoiego rźądzenia ſkutkiem, tych doſkonałości Paſterż nam dany. Gdy Apoſtołowie urząd ſwoy Biſkupi Sprawować poczeli, y publicznie kazać y nauczać: (b) Nieprzyiaciele chcąc tey Jch funkcii przeſzkodźić, naradzili ſię coby czynić: lecz ieden źnich Mędźrzc, imieniem Gamaliel, w czci wielkiey u wſzyſtkich będący, [z] *Erat Legisdoctor honorabilis univerſæ plebi*, był to piſmo S. mowi *Prawomędrca czcigodny u wſzyſtkiego ludu:* mieyſce do mowienia wziąwſzy tak konkludował. *Si ex hominibus eſt conſilium hoc*

&

[y] 3. *Reg.* 5. [z] *Jure divino ad munus prædicandi Epiſcopi obligantur, Concil. trid*(e)24. *Cap.* (c) *Act.* 5.

& opus? dissolvetur, si vero ex Deo est, non poteritis illud dissolvere. Jeżeli z ludzi ta rada iest, y dzieło? rozeydzie się ieżeli zaś z BOGA iest, niezmożecie tę sprawę zepsuć. Nie iest ukryto przed nami, iakie zachodziły trudności, ktore do tąd pragnienia nasze martwiły, dla ktorych przetrzymana niemałym czasu przeciągiem nominacia J. W. ArcyBiskupa Metropoli Lwowskiey. Ale, że te wszystkie przeszkody zwyciężone, że ułożenie pierwszych myśli Nayiaśnieyszego Pana do skutku przyszło, znak chcącey tego Woli BOGA; *si ex Deo est non poteritis illud dissolvere.* Mogą się prawdziwie stosować słowa, o naypierwszym w Jzraelu Kapłanie Aaronie rzeczone. *Ipsum Dominus Deus elegit, ut stet & ministret Nomini Domini.* (aa) Jego Pan B. wybrał aby stał przed nim, y służył Jmieniowi Jego Pańskiemu. Albo, czym się Paweł S. zaszczycał, o swoim na Biskupstwo powołaniu tak mowiąc. (bb) *Paulus Apostolus non ab hominibus neq; per hominem, sed per Jesum Chrystum & Deum Patrem. Paweł, Apostoł nie od ludzi ani przez człowieka, ale*

przez

(aa) *Deut.* 18. [bb) *ad Galat.* 1.

przez Jezuſa Chryſtuſa y BOGA Oyca. Na-ktore ſłowa Hieronim S. piſząc; te czy-ni reflexie. Ze powołanie czy wybranie na duchowne urzędy ſą czworakie. (cc) iedne przez ſamego BOGA y od ſamego BOGA, iako Moyżeſza, aby był Wo-dzem, Jeremiaſza aby opowiadał przyſzłe ukarania BOGA, Andrzeia y Piotra y Pawła S. ktorych ſam BOG na te urzędy weżwał y obrał. *Drugie* powołanie bywa od BOGA przez ludzi iako Dawid a przez Samuela Proroka BOG wezwał na Kro-leſtwo, Aarona na Biſkupſtwo przez Moy-żeſza, Filippa y innych poznieyſzych A-poſtołow przez Jendrzeia y Piotra przy-zwał. *Trzecie* bywa od ludzi y przez lu-dzi, kiedy procz woli BOGA, a częſto y przeciw woli Boſkiey, przez mocne potężnieyſzych promocie, przez włożenie ſię przyiacioł wſtępuie ſię y wtrąca na święte urzędy. *Czwarte powołanie*, trafia ſię, kiedy ani od BOGA y przez BOGA; ani od BOGA przez ludzi ani od ludzi y przez ludzi, ale ſami ſię wdzieraią przez ſiębie przez pluſoferencie, y przez ſwe pie-niędze;

(cc) *Cornel, in. c. 1. ad Galat.*

niędze; iákie bywaią heretykow y świętokupcow &c. W tym więc chluba prawdziwa y chwała Apostolkich następcow, iako y J. W. Nominata Naszego, że sprawiedliwie mowić może; *Non ab hominibus & per hominem Apostolus, sed per J. Christum & Deum Patrem.* Nie przez ludzi nie &c. Nieskończona tedy chwała Pana y BOGA naszego że sam nathnąć y poddać Nayiaśnieyszemu Majestatowi J. K. M. P. N. M. raczył, tak dobrego, y takich doskonałości Pasterza dla tey trzody swoiey.

Cześć 2.

ZE te nabożeństwo, iest y z chwałą J. W. N. n. Widzieć się to daie, y z tey okazałości ktorą na honor godnego Pasterza swoiego czynicie, y z tych uweselenia znakow ktore okazuiecie. Bo ktoż niegodnym honoru czyni honory, cześć dobrowolnie oświadcza. Choćbyśmy z kąd inąd niewiedzieli, o doskonałościach Arcy Pasterza naszego iako iest zbiorem tych cnot wszystkich, ktore charakterowi tak wysokiemu są własne y powinne, a od

Apostoła Narodow koniecznie przepisane w tych słowach (dd) *Oportet Episcopum irreprehensibilem esse, sobrium, prudentem, pudicum, doctorem, modestum, non litigiosum, non cupidum. &c.* Choćbyśmy mowię upewnionemi naszym własnym doświadczeniem niebyli, o niezganionym w niczym, á chwalebnym we wszystkich obyczaiach, pożądanym dla nas J. W. Nominacie? ta Sama Owieczek iego radość, te oświadczenia serca, pokazuią iaśnie w iakiey czci y poważeniu w umysłach wszystkich zostaie. Ta osoby Jego wspaniałość y powaga, bez wszelkiey ambicii nie gardzą cá nikim. Ta przyiemność, nic wysokiey władzy nieuymuiąca, ludzkość z szczerością serca złączona. Przy pobożności ktora wysoce znakomita, umartwieniach y postach ktore dosyć ostre, taka wprzyymowaniu gości ochota w otwartych stołach hoyność. &c. O! iakie u wszystkich sprawuie podziwienie. Że nawet mniey przychylni Osobie (ieżeli ktorzy bydz mogą) niemogą niechwalić Sposob życia prawdziwie Biskupiego,

Ut

dd) 1. ad Timoth: 3.

Ut is qui ex adverso est vereatur aliquid mali dicere [ee] Zygmunt pierwszy, Samuela Macieiowskiego, na Biskupstwo Krakowskie nominowawszy, o Sacra Sam do Rzymu pisząc, Kardynałowi, Protektorowi interessow Krolestwa, zaleca Nominata Swoiego w te słowa: *Quæcunq; sunt dotes Episcopo dignæ, omnibus illis instructus est, non modo crimine, sed omni suspicione criminis vacabat semper. Ktorekolwiek bydź mogą przymioty Biskupa godne, temi wszystkiemi On iest ozdobiony, bo nietylko żadney niepodpadał nocie, ale nawet od wszystkiey przeciwney suspicii był wolnym zawsze.* O Macieiu zaś Łubieńskim ArcyBiskupie Gnieznieńskim, Urban VIII. Papież, (zważywszy Jego zbawienne Sentymenta, umysły mocne, w popieraniu zleconych sobie interessow żwawość rostropną, przytym niepospolitą Świątobliwość) takie o Nim dał zdanię. *Apud vos in Polonia multi sunt Sacerdotes sed unus Mathias est Episcopus.* [ff] Wielkaż to! wielka roznica! między Kapłanami prostemi, à Biskupami: wielu Polska waża (mowił to

(*ee*) *ad Tit.* 2. [*ff*] *Niesiecki, hic.*

dawnieyszych wiekow Urban Papież) wielu ma Xięzy, ale iednego Biskupa. Szczęśliwość lat naszych, że iako na godnych Kapłanach y Prałatach niezbywa Kapitułom, tak dieceziom y Katedrom ich, na wielce chwalebnych Biskupach; ktorym niepodobna publiczney czci nieświadczyć gdy, publicznie na nią wysługuią sobie y wyrabiaią u wszystkich.

Kiedy Chrystus, przed wskrzeszeniem Łazarza, zmięszał się w sobie, westchnął serdecznie, y zapłakał, patrzący na to mowili do siebie y wnosili z tąd: [gg] *Ecce quomodo diligebat eum. Oto iak tego Łazarza kochał JEZUS musiał; gdy go tak płacze.* Oni z łez, y z płaczu, ia z wesołych odgłosow, y z publiczney radości wnoszę podobnie: *Ecce quomodo diligebant Eum.* Ato, z iakim sercem, z iakim żądali pragnieniem, J. W. Nominata tego, y w iakiey czci pobożność Jego u siebie maią, z dzisieyszego znać oświadczenia. *Ecce quomodo diligebant eum.* Ten honor ktory się publicznie wielkim Jego zasługom świadczy, oczywistą iest Samey Osoby chwałą. Te

(gg) *Joan.* 11.

Te same dziękowanie Bogu, znaczy dobrego y pożądanego Pasterza, gdy zań dziękuiemy, a dziękuiemy zradością, nie w przytomności (coby mogło suspicii podchlebstwa podlegać) ale nie widzącemu y niewiedzącemu o tym, te czynicie honory, te za Nominacią Jego odnosicie Bogu dzięki. Bo od złych wypraszamy się Bogu, aby od nas złe urzędniki, ladaiakie przełożone oddalił. Aby nas od takich Pasterzow bronił, iakiemi za czasow Ezechiela Proroka Bog lud swoy karał, ktorych ten Prorok tak opisuie (a) *Siebie samych Pasterze ci paśli a nietrzody moie* (hh) albo o ktorych Jeremiasz z tą słow expressią mowi (ii) *Omnes pastores tuos pascet ventus, & tunc confunderis. Wszyscy Patrze twoi paść się wiatrem będa, aty się bedziesz wstydzic, zanich.* Gdy wiatrem już prożnosci, już ambicii, już wyniosłości, sami karmic się będą: nie iest to pociecha y chwała dla owieczek. *Pastores tuos pascet ventus tunc confunderis, &c.* Był to sposob iednego znaystraszliwszych ukarania Boskie-

[hh] *Ezech: 34.* [ii] *Jer: 22.*

go,

go, gdy im zabierał urzędy dobre. łaskawe, miłosierne przepuszczał ladaiakie ktorzy ich przykładem swym gorszyli, okrutne ktore ich bez względu mordowali, chciwe y łakome ktorzy na swe stronę, garneli wszystko. &c. iako się tego dostatkiem w świętych Xięgach náczytamy że ślepe wodzow dopuścił aby ie prowadzili. Zaś przeciwnie, znak był ubłaganego Boga, y błogosławieństwa Jego gdy obieciwały opatrywał doskonałe y święte przewodniki, iako u Jeremiasza Proroka mowi *Dabo vobis Pastores secundum cor meum & pascent vos scientiâ & doctrina. Dam wam Pasterzow wedle serca moiego, y pośł wos będą umieiętnością y nauką* (ll) I Ze my takowego w dniach tych Pasterza odebrali, z samego dzisieyszego znać nabożeństwa, za ktorego Nominacie, iako za dar osobliwszy dziękuiemy Bogu. Zapatrzywszy się ia, na herbowny JW. Infułata kleynot, na wyniesioną w gorę strzałę, mogę prawdziwie, owe Proroka [mm] przystosować słowa. *Posuit me quasi sagittam electam, &*

(ll) Jer: 3. (mm) Is. 49.

dixit mihi, servus meus es tu in te gloriabor. *Położył mię iako wybraną strzałę y rzekł mi, sługa moim ieśteś wtobie uwielbion będę.* Czyliſz chwalebnego Paſterſtwa ſwoiego dowody niedał, po trzykroć Infuły zwielkiey świątobliwości sławą piaſtuiąc, Jabym tak tłumaczył, zważaiąc rościągnione ku niebu ręce [w tymże JW. Nominata herbie) że to kościołow od niego zrądzonych, owieczek z ſwoiego Páſterza ukontentowanych, wyobrażenie, ktorzy zatakowego Biſkupa dziękuią Bogu (nn) Cieſzemy ſię, pełnym prawdziwego uradowania ſercem, chlubiąc ſię słowy Apoſtoła (oo] *Talis decebat ut nobis esset Pontifex Sanctus &c.* O! iakato ozdoba tey Metropolii, [ktora ieſt głową innych kościołow] iaka mowię ieſt ozdoba tey głowy z takowey korony.

W pierwiaſtkowym kościele, długie modlitwy, ſurowe czynili poſty; nim do obrania Biſkupow przyſtąpili, maiąc przykład z pierwſzego Chrześciańſtwa, o kto-

[nn) *Multum grata Deo, pro Præsule Patria tanto, Vota ferens superis, tollit ad astra manus* [oo) *ad Hebr: 7.*

ktorym w dzieiach Apoſtolſkich czytamy *Miniſtrantibus illis & iejunantibus dixit Spiritus S. ſegregate mihi in miniſterium Saulum & Barnabam*(pp) y nigdy nominować ich nieodważyli ſię, aż upewnieni byli o prawdziwey w tym woli Boga. Tak Maciela S. wytkneła iaſność oſobliwſza, ktorą nad nim Apoſtołowie SS. widzieli, co oni loſem niebieſkim nazwali (*cecidit ſors ſupra Mathiam*) (qq] Nad Fabianem S. widziana woczach gołębica, nad Grzegorzem wielkim kolumna. Mikołaia, Ambrożego, Alexandra ktory ſię weglarzem czynił, niemowlęta ogłoſiły aby na Biſkupſtwa ich poświęcono. Jnnych nominacią inſze a inſze poprzedzały znaki okazuiące wolą w tym Boga. Co ia, między innemi dowodami woli Boſkiey w elekcii JW. ArcyBiſkupa naſzego, za pewny znak biore, iednomyślne umowienie nabożeńſtwa y aktu dziſieyſzego powſzechney radości oświadczenia, y tak liczne na mieyſce te zgromadzenie dyſtyngwowanemi Oſobami zaſzczycone (rr) *Chryſtuſowa* to Ewan-

(pp) *Act.* 13. (qq] *Com: in c.* 1.*act.* (rr) *Joann* 21

Ewangelia; *ubi duo vel tres congregati fuerint? ibi ego ſum Gdzie dwoch albo trzech zgromadzeni beda, ia tam ieſtem.* Dopieroż gdy tak znaczna liczba na iednę myśl na Swięte y ſprawiedliwe ułożenie, iednoſtayną zeſzła ſię zgodą? dowod to ieſt woli Boga w wyznaczeniu nam tak chwalebnego Biſkupa; co ſamo wielką ieſt dlą niego chwałą.

Część 3.

Na oſtatek, te publiczne nabożeńſtwo ieſt chwalebne dla was, ktorzyście ie ułożyli, y ktorzy przytomnością ſwoią zdobić ię raczycie. Macie NN chwałę od Boga ktoremu tę dobrowolną czci y dziękczynienia ofiarę czynicie wſzakże to Boſka iego aſſekuracia *ktory mie uczci y ia go uczczę przed Oycem moim.* honor mi uczyniony honorem, chwałę chwałą nadgrodzę (ss) *Quicunq; glorificaverit me glorificabo eum* y indziey; ieſt (tt) *Jaką miarą mierzyć będziecie? taką wam odmierzono bedzie* Nigdy ſię Bog ſtworzeniu ſwemu zwyciężyć niedaie nawet gdy czyniemy to co koniecznie czynić powinniśmy bez

(ss) 1. Reg. 2. (tt) Math: 7.

bez zbytkuiącey nagrody niepuszcza, dopieroż, kiedy dobrowolnie, kiedy z wolney chęci co dla niego swiadczemy. Macie NN y mieć będzięcie chwałę od ludzi, zwłaszcza znaiących się na cnocie, pobożności, na wielkich ludziach, że honory te, zasłużonym w Senacie: w Oyczyźnie, w Chrystusowym kościele, czynicie. Powinniście mi pozwolić, użyć tu owey Zbawiciela reflexyi, ktorą, nie bez okazania żwawości, przeciwnie sądzącym opowiedział, kiedy kosztownym oleykiem nogi Jego namaściła Magdalena: *Ubi cunq; prædicatum fuerit hoc Evangelium, in toto mundo dicetur quod hæc fecit* (uu) *Gdziekolwiek powiadano będzie ta Ewangelia, po wszystkim swiecie mowic będą; że to ta uczyniła*, ten honor swoiemu nayswiętszemu Pasterzowi oświadczaiąc właściwie do aktu tego mam racią tychże słow użyc, tey prześwietney Archikatedry, wielkiey godności Osobami JJ. WW. Nayprzewie: Prałatow Zaszczyconey, uczynność zważaiąc. *ubi cunq; prædicatum fuerit &c.*

Gdzie-

(uu) *Math*: 21.

Gdziekolwiek odgłos nabożeństwa dzisieyszego zaydzie? ktorym tylko powiadano będzie o dzisieyszych okazałościach, pełnych ukontentowania z dopiero zaszłych wiadomości o Nominacii JW. ArcyBiskupa N. tam tez mowić z sprawiedliwą pochwałą będą że to ta Arcykatedra uczyniła, ktora zawsze iak umiała, tak y chce swoich ArcyPasterzow czcić, kocháć, honor u wszystkich czynić, *dicetur quod hæc fecit.*

Dzieiow rzymskiego państwa historyk, między innemi uwagami na czasy wtedy krytyczne ma te reflexye *Multùm interest, in quæ tempora virtus inciderit* (ww) Jest to wielki w tym interess, a interes nietylko partykularnych Osob, cnotą y zasługami w Oyczyznie wsławionych; ale interes, publiczny na iakie czasy, na iaki wiek na iakich kiedy ludzi, trafi się ich cnota, y godne zasługi: *Multùm interest, in quæ tempora virtus inciderit:* bo ieżeli padnie na nieznaiących się y nieumieiących rzeczy szacowne estymować, za nic ie mieć będą, ieżeli na ciemnych y śle-

ww Tacit. Annal. 2.

y ślepych nic osobliwszego choć w osobliwościach widzieć niezmogą, ieżeli na zazdrosnych! patrzyć na to niezechcą. Szczęśliwość cnoty y poczciwości szczęśliwość cnotliwych y pocciwych ludzi, kiedy na znaiących się trafią tylko Jubilerowie drogie w sobie kamienie szacować umieią. Szczeście to iest wielkich doskonałości JW. Pasterza, że na tak dobre wdzięczne, y znaiące się trafia owieczki, ktore na odgłos Nominacii Jego tu się zbiegły y zgromadziły. *Oves meæ vocem meam audient* (xx)

Znać że sami w cnocie y pobożności kochać się muszą, kiedy w innych tęż samę czcić y szanować umieią. Jest to wyraźne pismo *Omne animal diligit simile sibi* (yy] Będzie to, że ktory honor swoiemu teraz Pasterzowi czynicie, wam JJWW. nayprzewielebniesi, przeświętney Archikatedry prima decora, Prałaci y kanonicy, swoich czasow inni czynić będą: gdy wasze in publicum zastu-

gi

(xx) *Joan* 10. [yy) *Eccl:* 13. *Omnis caro ad eandem sibi conjungetur, & omnis homo simili sibi Sociabitur & Ecli* 27. *volatilia ad sibi similia conveniunt.*

gi podobnym honorem nadgrodzone zostaną.

Ze zaś zwyczaynie, każdey rzeczy doskonałość, pierwszym ich początkom przywłaszczać się, y naypierwey przyznawać zwykła y powinna, tak osobliwość owocow? drzewom, czerstwość wod? żywym ich zrzodłom, ta wypogodzona iasność; słońcu &c. przeto, y dzisieyszego nabożeństwa chwalebność, naypierwszemu tey Autorowi, JW. Kasztelanowi Halickiemu, wielkich zasług Senatorowi, przyznać? Jest sprawiedliwość. Ten Pan, dobrą y wierną, w dwoch rozdzielnych owczarniach dobrego Pasterza tego, owieczką będąc, (w Kamienieckiey y Przemyskiey Diecezyi] gdy ma honor y na tym trzecim mieyscu do Jegosz trzody należyć? iako naydoskonalszym iest swiadkiem wybornego Pasterza swoiego; tak On iest *Author primumq; movens* tak chwalebney roboty dzisieyszego aktu: y honorow czynionych JW. ArciBiskupowi swoiemu. Ze tedy z dzieł chwalebnych, naywiększą część chwały odnosić powinni Autorowię

wie? *pars maxima facti, Author erat?* powinienem z mieyſca tego publicznie ogłośić, tak sliczny, przykładny y swięty umyſł Jego to trąb herbownych odgłos pierwſzą pobudkę do tak chwalebnego uczynił nabożeńſtwa. Twoiey to JW, Kaſztelanie wdzięczności chwała, takowy Paſterzowi ſwoiemu ſwiadczony honor. O! iako pełnym ukontentowania ſercem JW. ArcyPaſterz naſz, owych ſłow naywyżſzego Paſterza użyć ſprawiedliwie może. *Cognoſco oves, meas, & cognoſcunt me meæ. Znam owieczki moie y Znaią mie moie.* Ze ſię na zacności owieczek ſwoich zna, y przyznaie za ſwoię? to dobrego Paſterza właſność, cnota, y pochwała. Ze ſię też wzaiemnie, owieczki do Paſterza ſwoiego znaią? y na iego dobroći y doſkonałościach dobrze znaią, to rekomendacia dobrych owieczek, to cnota y chwała trzody Jego.

Konkluzya Pochwaliwſzy tedy, tak przykładne, *a nieraz chwalebne,* bo z trzech przyczyn zalecone nabożeńſtwo waſze NN że ieſt z chwałą Boga, z chwałą JW, Mo-

Nominata, y z chwałą waszą. Zmey strony JW. Nominatowi naszemu, tę krotkie wotum składam, ktore Leonowi dziewiątemu, wielkiey świątobliwości y wszystkiey doskonałości Papieżowi, napisano [zz] *Vive piè ut solitus; Vive diu ut meritus.* Według liczby cnot, ktorych pełne iest Pasterskie życie, niechay Bog wymierza lata, żyy JW. ArcyBiskupie Metropolii naszey, tak pobożnie iako zwykłeś, ale też żyy tak długo, iakoś zasłużył. Ten, ktoremu powszechne dzięki za tak pożądanego Pasterza zanosiemy, niech prawdziwe zyczenia nasze samym kontentuie skutkiem. Amen.

(zz] *Ex Beierl lit. V:*